

mindennapi érintéseire rímes formában rezonál. Ez a líra nem lép fel nagy igényekkel, keresi a szentimentális megoldásokat, hajlamos a melancholiára s megnyugszik a lemondás erejéből támadó elégtétel érzésében. Szerény skálájú verselés ez s csak egy ember szomorúságát világítja be: írójátét.

Szabó Lajos (Új kikelet felé, Budapest. 1933.). Istenes és hazafias verseiben «A szívben kifosztott koldusvilágot» siratja. A nemes és áhítatos érzések, bár tiszteletreméltóak, mégsem pótolhatják az igazi tehetség nemeslevelét. Vallásos versei sem hangszerelésükkel, sem mondanivalóikkal nem lobbantják fel az olvasó képzeletét. Bibliás hangjából hiányzik a biblia ereje. Nem tudja az ismert szavakat «újként visszaadni», pedig szívesen formál jelentőségteljes kifejezéseket. Hazafias verseiben «tűz», «pokol», «gyehenna», «láva», «üvöltés», «vészek dühe» borzolja a megdöbbsent olvasó idegrendszerét. Ez az a hazafias líra, amelynek ma már nincsen jövője. «Lelkem tűzhelyénél» című ciklusában gyakrabban találunk keresetlen emberi érzést. Verstechnikája, bár formában nem új, de tökéletesen kiforrott.

Sipos Károly (Búzaszemek, Budapest. 1933.). Kulturált, szelíd lélek poétás, papos arca néz reánk a sorok közül. A költő optimista, szereti a derűs, világos színeket, nem nagyigényű sem mondanivalójában, sem hatás keresésben. Súlyosabb mondani valóit is kedves szelídség takarja. (*Meddő virágok.*) Témája a falu élete tavasztól ősziig. Keresi az ember és a természet összefüggéseit, az Istennel, kinek ő szelíd szolgája. Költészete megnyugtató és egyszerű. Rímkezelése középszerű, itt-ott pongyola.

Szell József (Életem útja, Budapest.) Versei az új népiesség szempontjából egészen a Csaplár Andrásé mellé sorozhatók. A falu jellegzetes

színei így silányulnak banalitásokká. Egyébként vigasztalanul kitaposott utakon halad, sőt áll. Áll, mert versei egy helyben topognak a gondolat szegénységének béklyójában. Témája az első versszakban már kimerül, azontúl a vers üres párhuzamosítás, minden fejlődés nélkül.

Mindaz, ami egy-két évtizeddel ezelőtt új, modern, meglepő volt, ma az epigon költők prédája, amibe mint üres kagylóhéjakba versenyezve költözködnek be, ezekből a kagylókból azonban nem a maguk lelke zeng, hanem elköltözött szellemek visszhangja s ez a visszhang arra a tengerre emlékeztet, amely tőlük reménytelenül messze van.

M. Juhász Margit.

Világirodalmi lexikon. Szerkesztette dr. Dézsi Lajos. (I—III. kötet.) Budapest. A Studium kiadása.

Pár évvel ezelőtt jelent meg dr. Ványi Ferenc tanár szerkesztésében a Studium kiadóvállalat *Magyar Irodalmi lexikona*. Az életrajzi gyűjteményen kívül, Dézsi Lajos egyetemi tanár tanácsára, helyet kapott benne a bibliofilia, színészet, esztétika, stílisztika, retorika, poétika, az irodalmi műfajok fejlődéstörténete, valamint az idegen irodalmak hatásának története is. Külön címszók alatt a nevezetesebb munkák tartalmi ismertetését is lelkiismeretességgel adta e mű, a kisbetűs rész pedig a megfelelő forrásmunkákra vonatkozólag nyújtott laikusnak és szakértőnek jó tájékoztatót. Tökéletes lexikon nincsen, olyan sem, melynek sikerülne a sokféle anyag pontos arányát megvalósítani; a *Magyar Irodalmi lexikon* közel kilencszáz kéthasábos nagy oldalon, aránylag jól eltalálta a méreteket s azóta, hogy megjelent, nélkülözhetetlennek bizonyult. Érthető hát, ha önként kínálkozott a munka továbbbépítésének, a külföldi irodalom feldolgozásának gondolata. Dézsi La-

jos vállalta magára e hatalmas könyv kiteljesítésének, a *Világirodalmi lexikonnak* szerkesztését. Alig három éve, hogy az első kötet napvilágot látott s a napokban már a harmadik befejező kötet is elhagyta a sajtót. E csaknem ezernyolcszáz oldalas műnek, mely a Magyar Irodalmi lexikonnal együtt külsőben, tartalomban meghatóan szép összefüggést mutat, lehetetlen nem örövendünk. Megjelenése már magában véve tiszteletet parancsol, hiszen még a legdúsabb vállalatok is igen óvatosak, ha tudományos munkák kiadásáról van szó.

Valljuk meg őszintén, nagyképszerűség nélkül, hogy e lexikon igazi kritikáját egy ember nem írhatja meg. Hiszen ami itt három vastag kötetben is vázlatosan van jelezve, a *világirodalom minden fontosabb tényezőjét* szóhoz akarja juttatni. Ki tudja megmondani, mi igazán felesleges s minek kellett volna helyet kapnia? Ha jól pillantottunk e nagyszabású munka műhelytitkaiba, a mindent felölelni akarás vágya lelkesítette Dézsi Lajost, s ha vannak szépséghibái, innét származnak. A tudós szerkesztő is modern szemmel nézte az irodalomtörténetet, tehát szellem-történetnek, ami fogalomtágitást jelent a régi felfogással szemben, s felöleli az egyes korszakok uralkodó eszméit, világnézetét, egész lelkivilágát. Egyházi irodalom, filozófia, történetírás, pedagógia, jog-, államtudomány, fizika, matematika, orvostudomány, zoológia, botanika, geológia, mineralógia stb. stb. egyformán belekíváncoztak e műbe problémáikkal és eredményeikkel. Mentől kíválóbb munkatársai vannak egy lexikonnak, annál óvatosabb legyen a szerkesztő, különben minden címszó jelentékeny teret kíván magának s írójuk — legbővebb cikkében is — megrövidítve érzi magát a többi munkatárshoz képest. E versengés

nyomai félreismerhetetlenül megvannak a három kötetben, meglátszik azonban, hogy akik a Világirodalmi lexikont létrehozták, nemcsak gondolat, hanem nagy lelkesedéssel is dolgoztak. Tárgyi tévedést, jelentéketnyet, nem találtunk. A pótlásra vonatkozó megjegyzéseket a szakkritika lesz hivatva megadni, e sorok elsősorban azt a rendkívül gazdag, sokrétegű anyagot dicsérik, melyet a kitünő munkatársak példátlan hangyaszorgalma egybehordott. Valószínű, hogy a szakemberek is azzal zárják majd ítéletüket, amivel mi: e mű megérdemli a minél melegebb fogadtatást, mert megbízható, alapos munka.

Külön meg kell emlékeznünk még dr. *Mészöly Gedeon* szegedi egyetemi tanár önfeláldozó, nagyszínvonalú munkásságáról; a szerkesztő váratlan elhunytá következtében a tudós nyelvész vállalta magára a III-ik kötet gondozását. Nélküle aligha fejeződött volna be a hatalmas vállalkozás Dézsi Lajos elgondolásához méltóan. Z.

A magyarság néprajza. I. A magyarság tárgyi néprajzának első fele. (Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1933., 435 l.)

Az a forrongás, amely pár évtizede szinte már állandósult az egyes tudomány-területeken, s megismétlődő problémafölvetésekhez, új szintézisekhez vezetett, a népelettudományt sem hagyta érintetlenül. Ahogy az irodalomtudomány igyekszik akár általános irodalomelméleti, módszertani kérdéseken, akár egyes korok szemléletének (különösen a barokk, a praeromantika, romantika) vizsgálatán keresztül új alapelvekhez eljutni, ahogy a történettudomány átrostálta módszereit és mintegy egyetemes kultúrtudománnyá növekedett, ugyanúgy kutatja át az etnológia is eddigi munkamódszereit s újabb alapvető jellegű összefoglalás-